

51251803: สาขาวิชาการศึกษาดลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์

คำสำคัญ: ชุมชนสร้างสรรค์ / การพัฒนาชุมชน

จิตตรา มาคะผล: แนวทางการส่งเสริมชุมชนสร้างสรรค์ในประเทศไทย. อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์: ศศ.ดร.ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์, อ.ดร.ภัทรพล มหาจันทร์ และ ดร.ศรีสว่าง เลี้ยววาริณ. 301 หน้า.

แนวทางการส่งเสริมชุมชนสร้างสรรค์ในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ
สังเคราะห์องค์ประกอบชุมชนสร้างสรรค์โดยการวิจัยเอกสารทั้งในประเทศและต่างประเทศ ศึกษาองค์ประกอบ
ชุมชนสร้างสรรค์ในประเทศไทยโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญและการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และพัฒนา
แนวทางการส่งเสริมชุมชนสร้างสรรค์ในประเทศไทยโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญและการวิจัยภาคสนาม
พื้นที่กรณีศึกษาจำนวน 3 ชุมชน ในภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้เชี่ยวชาญ
ด้านการพัฒนาชุมชน ด้านการศึกษาดลอดชีวิต ด้านวัฒนธรรม หรือเป็นผู้ประกอบการด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์
และมีประสบการณ์ในด้านต่างๆ ดังกล่าวไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 7 คน และใช้เกณฑ์เดียวกันนี้ในการเลือก
ผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยภาคสนามเป็นผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน
ผู้แทนเครือข่ายองค์กรในชุมชน และสมาชิกในชุมชน เครื่องมือวิจัยใช้แบบวิเคราะห์เอกสาร ประเด็นสัมภาษณ์
ประเด็นสนทนากลุ่ม และแบบเก็บข้อมูลภาคสนาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบชุมชนสร้างสรรค์ในประเทศไทย มีดังนี้ 1) ด้านทุนมนุษย์ ได้แก่
ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความสร้างสรรค์ นวัตกรรม ผู้นำชุมชน และการเรียนรู้ 2) ด้านทุนสังคม ได้แก่ การอดทนต่อ
ความคิดและวัฒนธรรมที่แตกต่าง จิตสำนึกชุมชน ความไว้วางใจ การมีส่วนร่วม และเครือข่ายชุมชน 3) ด้านทุน
วัฒนธรรม ได้แก่ มรดกทางวัฒนธรรม การสืบทอดวัฒนธรรม พื้นที่วัฒนธรรม และการสร้างคุณค่าและมูลค่าทาง
วัฒนธรรม และ 4) ด้านทุนทรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ การอนุรักษ์ทรัพยากร เทคโนโลยี และการ
บริหารจัดการทรัพยากร แนวทางการส่งเสริมชุมชนสร้างสรรค์ในประเทศไทย ด้านทุนมนุษย์ ควรส่งเสริมการ
สืบค้น สืบทอดและต่อยอดภูมิปัญญา ให้ชาวบ้านมีความคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมจากภูมิปัญญา ค้นหา
และบ่มเพาะผู้นำชุมชน ให้ชาวบ้านเรียนรู้จากการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนร่วมกัน ด้านทุนสังคม ส่งเสริมการ
จัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ ให้มีสำนึกรักบ้านเกิด มีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างสรรค์ชุมชน สร้างและ
พัฒนาเครือข่ายของชุมชน ด้านทุนวัฒนธรรม ส่งเสริมการสร้างและสืบสานอัตลักษณ์ของชุมชน พื้นที่สร้างสรรค์
ด้านวัฒนธรรมในชุมชน และการนำอัตลักษณ์ที่โดดเด่นมาเพิ่มมูลค่า ด้านทุนทรัพยากร ส่งเสริมให้เห็นคุณค่า
และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการสร้างนวัตกรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และ
ส่งเสริมให้ชุมชนจัดการตนเอง

ภาควิชาการศึกษาดลอดชีวิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2556

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1..... 2..... 3.....

51251803: LIFELONG EDUCATION AND HUMAN DEVELOPMENT

KEYWORDS: CREATIVE COMMUNITY / COMMUNITY DEVELOPMENT

JITTRA MAKAPHOL: APPROACH TO PROMOTE CREATIVE COMMUNITY IN THAILAND.

THESIS ADVISORS: ASST. PROF. KIRIBOON JONGWUTIWES, Ph.D., PATTRAPON MAHAKUN, Ph.D., AND SRISAWANG LEOWARIN, Ph.D. 301 pp.

The purposes of this qualitative research were to synthesise the elements of creative communities from abroad and in Thailand. Documentary analysis, in-depth interview, and focus group were used to synthesise the elements of creative communities as well as to study the approach to promote creative community in Thailand. The research tools were documentary analyzing form, in-depth interview questions, focus group items, and field study data collection form. The collected data were analysed by content analysis.

The results showed that the components of creative community were: 1) human capital that included local wisdom, innovation, community leaders, and learning; 2) social capital that included tolerance in different ideas and cultures, community awareness, trust, participation, and network of community; and 3) cultural capital that included cultural heritage, cultural inheritance, cultural places, and cultural value creation; and 4) resource capital that included natural resources, resource conservation, technology, and resource management. The approaches to promote creative community in Thailand were: 1) Human Capital: Encouraged searching, inheritance, and innovative creating from local wisdom. Found natural community leaders. Encouraged people to learn by sharing and solving problems for community development; 2) Social Capital: Found the new ways of managing conflict in community. Encouraged community awareness and activity participation of people. Built up and developed networks of community; 3) Cultural capital: Promoted the creation and sustenance of distinctive community identity, the cultural creative spaces, and using the identity to add the economical value; 4) Capital resources: Encouraged the appreciation and conservation of natural resources. Promoted the use of appropriate technology to create innovative local wisdom, and encouraged community self-management.

Department of Lifelong Education

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature.....

Academic Year 2013

Thesis Advisors' signature 1.2.3.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้มีจุดกำเนิดจากความอยากรู้อยากลองเป็นศึกษาระดับคุณวุฒิปริญญาตรีของ ผู้วิจัย ซึ่งเมื่อได้เข้ารับการประสิทธิ์ประสาทวิชาจากคณาจารย์ทั้งหลาย ทำให้ความอยากรู้อยากลอง กลายเป็นความตั้งใจในความสำเร็จ เพื่อให้ได้งานวิจัยสักชิ้นที่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ และสังคมเท่าที่สติปัญญาจะอำนวย ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา ดร.ภัทรพล มหาจันทร์ และ ดร.ศรีสว่าง เลี้ยววาริณ กรรมการที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริณา จิตต์จรัส ประธานคณะกรรมการตรวจสอบ และ ดร.นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และความอดทนต่อความล่าช้าในการทำงาน ของผู้วิจัย

ผลงานวิจัยที่สำเร็จ แม้ไม่อาจเปรียบได้กับการเลือกสรรดอกไม้มานานาพันธุ์เพื่อรังสรรค์ เป็นมาลัยอันวิจิตร อาจเปรียบได้เพียงการนำดอกไม้สักกิ่งมาวางให้คนเลือกซื้อ แต่ก็ด้วยความ ทุ่มเทและตั้งใจของผู้วิจัยที่จะทำให้ดีที่สุด ขอขอบคุณปัจจัยแวดล้อมนานาประการที่กลายเป็นพลัง เสริมสร้างความแข็งแรงแก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณบุคคลหลายท่านที่มีได้เอื้อน้อม ซึ่งเป็นทั้งแรงบันดาลใจให้ศึกษาเล่าเรียน เป็นแรงผลักดันให้เกิดความมุ่งมั่น พยายาม และเป็นกำลังใจระหว่างการทำงานวิจัยชิ้นนี้ตลอดมา ขอขอบคุณครอบครัวอันประกอบด้วยมารดา พี่ชาย พี่สาว น้องสาว สามิ และบุตรสาวทั้งสอง ที่สร้างสรรค์บรรยากาศแห่งชีวิตที่ดีเลิศสำหรับการทำวิจัย และกัลยาณมิตรทุกท่านที่มีจิตปรารถนา ดีและส่งเสริมกำลังใจ จนผู้วิจัยผ่านช่วงเวลาเส้นทางชีวิตเปลี่ยนแปลงไปพร้อมๆ กับการเดินทาง ถึงจุดหมายของงานวิจัย

อานิสงส์อันใด หากเกิดจากการนำผลงานวิจัยชิ้นนี้ไปทำให้เกิดประโยชน์ ผู้วิจัยขอ อุทิศให้แด่นางสาวเอี่ยมพร ยมาพัฒน์ พี่สาวแสนดีที่รักยิ่ง ซึ่งจากผู้วิจัยไปอย่างกระทันหัน ในขณะที่ ผู้วิจัยกำลังจะสอบวัดคุณสมบัติ และนางอนงค์ ยมาพัฒน์ มารดาของผู้วิจัย ซึ่งจากผู้วิจัยตามพี่สาว ไปในเวลาเพียง 8 เดือน และขออุทิศให้แด่บุพการีและครู อาจารย์ทุกท่านของผู้วิจัย